

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 40 coroane. — Pe șase luni 20 coroane. — Pe trei luni 10 coroane.
Ziarul apare Marția, Joia și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

== Prețul inserțiunilor, după învoială ==

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 4318 Plen.

Convocator

cătră Onorații Domni deputați ai sinodului arhidiecezan

Având în vedere dispozițiile cuprinse în §§-ii 89 și 90 din Statutul organic, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat Sinodul arhidiecezan la sesiune extraordinară pe Dumineca a 6-a după Rasalii, adică pe 7/20 Iulie a. c. la orele 9 a. m. în Sibiu, când se va începe serviciul divin în biserica catedrală, iar după terminarea ritualelor se va face deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Unicul obiect al acestei sesiuni este chestia Episcopiei nouă și a Consistorului, ce este a se înființa și așeza cu sediul în Cluș.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului arhidiecezan, ținută la 3/16 Iunie, 1919.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

Insemnări

16/28 Iunie 1873

Saguna!

Numele acesta, cu evlavie rostit de credincioșii noștri, cuprinde o epocă de reînviere și de înălțare a bisericii române de dincoace de Carpați.

Au trecut 46 de ani, de când după o trudnică și binecuvântată lucrare, neuitatul arhiepiscop s'a mutat dela noi.

Mândria unui cler, păstorul prevăzător și stăruitor în toate acțiunile sale, diplomatul înțelept și energic, odihnește, ferit de sgomotul lumii deșarte, în pământul primitiv dela picioarele munților rășinari.

Cel ce s'a pogorât acolo n'a fost omul vorbelor mari, ci al virtuții și al faptelor vrednice.

Intr'o biserică asuprită de sute de ani, și dată la urmă pe mâinile sârbilor, a introdus viață națională, a emancipat-o de sub rușinosul jug, și a restaurat o veche mitropolie românească.

Roadele muncii sale sânt și cele șase sute de școale primare, un seminar, două gimnazii, și alte numeroase așezăminte de cultură și progres întemeiate în țara Ardealului.

Constituția ce a dat bisericii noastre, deși atacată și, în cursul anilor, știrbită de stăpâniri rău voitoare, totuși n'a putut fi

desființată: Constituția, creată de Șaguna, ni-a slujit ca scut, care ne permitea să dăm mereu semne de viață conștientă românească, pe lângă toate sălbaticile prigoniri ce am îndurat.

Piedecile n'au oprit în loc niciodată avântul fără seamăn al lui Șaguna, ci i-au dat forțe nouă. Vorba lui era:

«Cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge piedecile».

În acest fel a ținut să-și cheltuească puterile, întâi: pentru a ridica biserica și neamul oropsit al Ardealului la locul ce i se cuvine, și al doilea: pentru a da pildă de viață și de muncă tuturor urmașilor săi.

Iubirea nestrămutată a unui popor se îndreaptă astăzi, în raze de fală și mângâiere, spre Rășinari, să-și depună prinosul de recunoștință veșnică.

Am ajuns vremuri nouă, pe care cătră sfârșitul vieții sale a trebuit să le viseze și să le dorească și inima atât de mare a lui Șaguna.

De aceea duhul său trăește mai departe între noi, și va trăi atâta timp, cât va exista un interes pentru înaintarea bisericii și a instituțiilor sale. (x)

După 46 de ani

Zi de adâncă jale în biserica noastră a românilor ortodoxi din fostul stat al Ungariei. În 16 Iunie 1873 a închis ochii pentru totdeauna mitropolitul bisericii ortodoxe din Ardeal Andreiu.

De 46 ani odihnește la umbra bisericii cei mari din comuna Rășinari.

A venit la noi în zile grele pentru biserica noastră, și pentru românii din Ardeal. În August 1846, întră în Sibiu un călugăr ortodox cu bun chip, tare în credința bisericii sale, tare în vrednicia și în trainicia neamului său românesc.

Peste un pătrar de veac el e podoaba bisericii sale, podoabă neamului său, podoaba patriei sale și sfetnicilor din jurul coroanei. Peste o jumătate de veac a ridicat treptat biserica sa, din starea umilită și desolată în care o a aflat, o a ridicat la biserică egală cu celelalte bisericii, organizată, ca nu alta în biserica creștină, și pusă pe bazele largi ale autonomiei constituționale.

După 27 de ani în fruntea bisericii ortodoxe române din Ardeal dispăre diu-tre noi.

Frumoasă i-a fost venirea la noi, frumoasă și măreață viețuirea între noi, grandioasă mergerea, trecerea dela noi. A lăminat ca soare pe ceriul bisericii noastre ortodoxe române din Ardeal, pe firma-

mentul politic al națiunii noastre, pe orișontul monarhiei austro-ungare și a dispărut ca un meteor, lăsând lumina în urma sa. A fost un apus mareț.

Zilele erau și atunci grele, ceriul se întuneca, furtuna era în plămădeală, barca națiunii plutea nesigură mănătată de vânturi neamice nouă, cărma îi era luată din mâna bătrânului arhiepiscop, căruia i-a rămas abia mângâierea de a esclama: flere possem, sed juvare non.

A închis ochii la 16 Iunie 1873 și la dorința sa ca călugăr modest a fost îngropat în cimiteriul de lângă biserica din Rășinari.

Din cinstea sa, din cinstea unei vieți pline de cea mai binecuvântată activitate, a lăsat Rășinariilor cinstea cea mai mare, de a putea odihni în mijlocul lor.

Ziua de 16 Iunie a rămas zi de doliu în biserica noastră română ortodoxă.

Cu cât ne depărtăm de el mai tare, cu atât durerea ne este mai mare, căci tot mai mult vedem, ce am pierdut.

Tinerimea din seminarul nostru arhidiecezan an de an peregrinează la mormântul lui, spre a se ruga dimpreună cu preoțimea din Rășinariu, și în sunetul clopotelor și al troparelor line de tânguire cere odihnă dela Dumnezeu Duhurilor și al trupurilor pentru odihna sufletului robului lui, care a fost mitropolitul Andreiu Șaguna.

Trăim azi zile mari, zile de mărire națională.

Dumnezeul părinților noștri a ascultat rugăciunea lor, și rugăciunea noastră și a trimis mântuire poporului seu.

Ziua de 16 Iunie a. c. o prăznuim cu părăstas pentru sufletul marelui mitropolit Andreiu, și pentru odihna sufletelor a miilor de martiri, cari au sângerat și au murit în acest crâncen război, ce s'a terminat cu întregirea neamului nostru românesc.

La mormântul marelui Șaguna petrece în 16 Iunie a. c. sufletul tuturor românilor ortodoxi din România mare, și toți ca buni creștini rostim cuvintele bisericii: Vecinica lui pomenire.

Vecinică pomenire aceluia, care ca odinioară Marele Moise a condus biserica noastră cătră pământul Făgăduinții.

Precum odinioară Marele Moise de pe vârful muntelui Nebo a privit asupra Canaanului, așa privește acum din dealul Rășinarului Marele Șaguna asupra Canaanului nostru, asupra Marelui imperiu România Mare.

Organizația bisericii noastre de azi ne reamintește zilele patriarhale din primii veacuri ai creștinismului, Spiritul blând

creștinesc, spiritul libertății planează asupra noastră și asupra bisericii noastre, acel spirit, care l-a pus Marele Șaguna în statutul nostru organic, pe baza căruia ne-am organizat noi.

Spiritul timpului de azi cere, ca biserica noastră în România mare să se uniască în un ce organic cu marea biserică ortodoxă română.

Și sufletele noastre ale românilor ortodoci dela mormântul lui Șaguna se întorc spre Sinaia, unde tocmai acum se țin sfaturi asupra bisericii și a viitoarei ei organizațiuni unitare în noul stat România Mare.

Ministrul de culte al României mari, mitropolitul Moldovei, mladiță nobilă a creștinilor evlavioși din Săcele, Episcopul diecezei Caransebeșului Miron, cei mai distinși bărbați ai bisericii noastre ortodoxe din Ardeal, cari azi împodobesc scaunele de miniștri și de secretari de stat în ministeriul de culte, s'au adunat la sfat, spre a croi bisericii noastre ortodoxe române de aici o treaptă vrednică, un loc de mărire în cadrul bisericii ortodoxe din România Mare.

Dela mormântul lui Șaguna ridicăm noi privirile noastre spre locul de sfătuire al bărbaților, cari pun la cale soarta bisericii.

Timp de 20 de ani a condus Șaguna singur după a sa chipzuală soarta bisericii. Timp de 20 de ani pe umărul lui de uriaș a zăcut sarcina grea a ocârmuirii bisericii, pe care în 1868 o a pus în mâinile congresului național bisericesc deodată și cu responsabilitatea pentru ulterioara soartă a bisericii.

Dela mormântul lui Șaguna ne ridicăm ochii sufletului nostru, ne ridicăm inima noastră spre locul, unde se ține sfat despre binele bisericii.

Ce avem noi românii ortodoci mai bun, mai ales, mai distins, elita bărbaților noștri ortodoci din biserica ortodoxă a fostei Ungarie se înțeleg azi de soarta bisericii.

Noi sântem în jurul mormântului lui Șaguna.

Sufletul nostru, inima noastră e liniștită, căci ce avem noi mai bun azi ține

sfat și făurește viitor pentru biserica cea mare a Românilor ortodoci.

Avem toată încrederea în mintea voastră, în înțelepciunea voastră, în simțul vostru creștinesc, și în bărbăția voastră, avem toată fiduția în curățenia sufletelor voastre.

Ne veți presenta material prețios pentru congresul național bisericesc, în mâinile căruia este pusă soarta bisericii.

«Fiți râvnitorii legii, și dați sufletele voastre pentru legăturile părinților voștri; aduceți-vă aminte de lucrările lor, cari le-au făcut întru generațiile lor».

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 (Modificată)

1. Vor fi considerați ca infractori:

a) Acei cari fără rea credință, prin localuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc., vor comunica, colporta, comenta, în orice chip, știri fie adevărate, fie înmaginare, sau păreri relative la operațiunile de război, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scop de a spiona, sau trăda, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare, în timp de război.

Notificare

Toți frații preoți din acele parohii, cari au primit liste de colectă pentru zidirea bisericii din Vulcan, protopopiatul Hațeg, prin aceasta sânt rugați a ne comunica prin o cartă poștală suma încasată pentru Biserica noastră, ca pe o cale potrivită să putem ridica paralele.

Vulcan, protopopiatul Hațeg, la 24 Iunie 1919.

Sebastian Rusan
paroh ort. român.

Biserica viitorului

A murit în 1907 Pobiedonostev, fost procuror general al sfântului Sinod din Rusia, vestit pentru încătușarea bisericii de politicianismul odios din imperiul moscovit.

Intr'un anume senz s'a interesat de biserica și de chestii teologice și sociale din cuprinsul ei. Făcuse călătorii în străinătate și se alese cu multe cunoștințe de oameni, împrejurări și curente de idei. Vederile lui însă nu erau ale unui om modern. A tradus: Imitarea lui Hristos, de Thomas à Kempis, și era un adorator al lui Emerson, al frumuseții artistice literare. Dar era un medievalist îndârjit. Instituțiile europene le critica; anarhismul, socialismul le considera fructe ale democrației, ale ateismului și ale necredinței și efecte extravagante ale libertății religioase. Libertatea școalei, a bisericii și a presei după convingerea lui era o nenorocire pentru țara sa.

Un astfel de bărbat era primul sfetnic al țarului, șeful și patronul bisericii. Intr'un raport al său către sfântul Sinod scria că bisericele ortodoxe nu se pot mândri cu așezăminte sociale, care fac forța bisericii apusene, ci cu extazul fericirii veșnice din ceea lume. Crucea ortodoxă luminează calea la cer și nu caută spre cele de jos. Dar biserica, din care făcea și el parte e o biserică aici, jos pe pământ, cu credincioși, al căror suflet e învăluit în superstiții, într'o nepăsare fatalistă trăind și cu o voință anihilată de incultură, fără îndrumări superioare de conștiință și fără impulsuri neastâmpărate de ideal.

Din fericire această concepție caracteristică e greșită și contrazisă de o altă realitate îmbucurătoare a altor personalități, culte, entuziaste și moderne.

Pe când și cele mai conservative biserici și confesiuni sânt agitate de nevoia reformelor, care tind a străbate la viață, în biserica ortodoxă era o dogmă: nici o reformă, nici o înnoire.

Anticitatea clasică ortodoxă cu toată admirația legitimă, care nu i-o contestă nimenea, nu e pedecă pentru adaptarea

FOIȘOARA

Amintiri

— De pe câmpul de luptă —

Infernul lui Dante, în Octomvrie 1918.

...După ofensiva cea mare din vară, ne-am sălășluit, față în față cu dușmanul, în tranșee.

Șanțurile în cari trăim, nu-s ca la frontul rusesc, ci-s niște șanțuri mai puțin afunde, care ne dau mult de lucru, căci întocmai ca la povestea mănăstirii de Argeș a bietului Manole, ce lucrăm noaptea? să surupă ziua, și nu de tempestăți, că-s tăiate în peatră, ci de tunuri grele.

Luptele de infanterie ce s'au dat până acum, în poziția aceasta, au fost lupte mai mult de recunoaștere. Asta s'a întâmplat în mai multe rânduri, dar italienii, totdeauna au fost respinși. În astfel de cazuri, am avut și noi pagube, dar dealurile din fața noastră, de regulă, se umplu cu morți și gem văile de vaetele nenorociților răniți. O noapte de acestea — noaptea de 11 Octomvrie n. 1918, — mi-a rămas mai mult în memorie.

Italianii în număr mare, pregătiți bine, de către ziua, pe la 3 ore, au plecat cu gând să

ne rumpă frântul; dar la momentul când au trebuit să ne calce obstacolele de sârmă, am deschis un foc de granate de mână, de gândea că se prăpădește lumea. Italianii s'au retras atunci. — De altfel Italianii aveau excelente tunuri și-s trăgaci iscusiți.

Poate că francezii îi întrec.

Din satele: Galjo, Campanella, Ronchii și Fozzo, cari erau în fața noastră, doar urmele de-au mai rămas. Pe pereții unui zid de casă din unul din aceste sate, se află o inscripție din care s'ar putea afirmă, că Dante a scris acolo *Infernul* din a sa *Divina comedie*.

Când ieșim din caverne, cu ochii umflați de fum și negri de funingine, ai crede că sântem hornari. Ne înghesuim unul într'altul deasupra unui foc în mijlocul cavernei. Și-apoi îmbrăcăminte și boconcii... feciorii își învalue picioarele în sdrențe, le leagă cu sârmă de telefon și astfel fac ceasurile de slujbă.

Cu mâncarea, ce să zic? Stăm bine, că dacă azi avem mâncare de cartofi, mâne avem mâncare de varză și întors. De câte-ori nu ni s'au plâns ungurii că: «nem birjuk továb» (Nu mai putem răbdă).

Lampa noastră e din cutie rămasă dela conserve... Feștila e din postav tăiat din mar-

ginea de jos a mantalei, iar petrolu căpătăm, cu cruțare.

Neliște mare ne face mulțimea cloșanilor, cari mai ales noaptea își desfășură activitatea...

Când se rup hainele, soldații în lipsa altor mijloace, desfac «țelurile» — de obicei vechi, fir de fir, și nu ne putem plânge, că avem ață slabă de cusut...

Aproape zi de zi aeroplanele dușmane, care sânt foarte îndrăznețe și de care ale noastre se cam ascund, aruncă peste noi foi volante, adresate către toate națiunile și mai ales către: «Soldați români, ceho-slovaci, poloni, și jugo-slavi». Iată un exemplu:

«Soldați români! Trufașii generali nemți, zilele trecute, au deslântuit în Franța o năpraznică ofensivă pe un front de 80 kilometri, pe râurile Marna și Aisne. Gândul lor era să între biruitori în Paris... Pentru acest scop au aruncat la atac cele mai alese divizii, între care multe din garda imperială... Marna nici de astădată n'a purtat noroc nemților. Peste 20 de sate au fost smulse trupelor germane, în ziua primă a atacului. Nemții au lăsat în mâinile franco-americanilor peste 30 de mii de prizonieri, 560 tunuri, nemăsurat material de război. Au pățit-o

noastră la curente de progres care se înalță de pretutindenea.

În vreme ce bărbați de știință se strâng în congrese etc. biserica ortodoxă n'a avut prilejul a ține un sobor general pentru a purcede unitar în rezolvirea atâtor probleme, care trebuie deslegate.

În congresul interconfesional din Chicago dela 1895 venira pe lângă cele mai de frunte confesiuni creștine, rabini evrei și preoți budiști cu interesante comunicații și referade. Membrii congresului erau împărțiți în comisii, și țineau și ședințe plenare. Aveau loc și servicii religioase cu meditațiuni. Frumoasă și interesantă a fost meditațiunea profesorului Wattson dela universitatea din Edinburgh. Era de acest cuprins și mâneca din evanghelia dela Luca, despre samarineanul milostiv:

Un om se pogoră din Ierusalim la Ierihon și a căzut între tâlhari, cari l-au bătut și l-au jăfuit, lăsându-l la marginea drumului în chinurile morții. Se abate pe acolo un preot (știutor de lege) și auzindu-l gemând în șanț, nu numai că l-a lăsat în necazul său, dar a trecut pe lătura cealaltă a drumului, ca nici măcar să-l vadă. Și a venit și un levit și a făcut asemenea cu cel nenorocit. Vine pe acel drum un samarinean, din seminție urgisită de evrei, pe cari îi considerau spurcați și perduți. De departe vede samarineanul pe preotul iudevesc, coboară de pe asin și ingenuchează în semn de respect pentru preot. Il întâlnește și pe levit și-l salută în acelaș mod. Pe drumul prin pădure înaintând ajunge la omul pripășit de tâlhari. Coboară de pe asin, aleargă la el, îi leagă ranele trupului, îl aduce la conștiință și-l suie pe asinul său, ducându-l la o ospătărie, care era loc de popas, de întărire trupezască, iar nu ca crășmele de azi, cursă a iadului. Il dă în grija ospătarului și lăsându-i parale pentru cheltueli se duce în afacerile lui. Până aici evangelistul Luca. Urmează o întregire: Cu întârziere de câteva zile sosește acasă samarineanul între ai săi și povestește, cum a scăpat de moarte un nenorocit de om. Femea și copiii ascultă și se bucură, că a putut săvârși o faptă atât de mănuitoare.

Dar în familia celui salvat! Cu o adâncă emoție povestește toată peripeția

nenorocirii și momentele de întâlnire ale omului lui Dumnezeu. Soția și copiii îl ascultă mirați și mulțămitori, că nu a perit. Omul religios și cucernic, omul salvat își ia cei doi copii dragi de mână și se îndreptează către biserică să aducă mulțămită lui Dumnezeu pentru grija de viața lui.

Pe stradă copiii știricitori îl iscodesc de toate ce văd și aud. Un animal prins la ham, le deșteaptă milă, un om sărac compătimire, un palat admirație, sgomotul pe stradă, furnicarul de oameni: lupta pentru viață, goană după îndestulare și prilejul de servire. Unii oameni trec prin viață orbi și surzi și neiscoditori. Copilul te asaltează cu mii de întrebări. Și se opresc înaintea bisericii. «Aici avem să intrăm!» zice tatăl. «Pentru-ce?» întreabă copiii admirând zidirea impozantă. — «E casa Domnului», răspunde tatăl.

Pe când caută să deslușească pe copiii, trece pe lângă ei: *preotul*.

Tatăl tresare și se înfiorează. Ii vin în minte scenele cu tâlharii din pădure, recunoaște în preot pe cel-ce n'a voit să-l vadă, nici să-l audă gemând, nici să-i dea cel mai mic ajutor. El s'a făcut galbin la față, tonul vorbei îi se întunecă, copiii se uită mirați la tatăl lor, care cu un gest le arată:

Acesta e preotul! care trece printre ei fără vorbă și fără a-i lua în samă. Lung privesc în urma lui copiii cu priviri mânioase, despretuitoare. Și n'a trecut preotul pragul Templului, și în urma lui vine: Levitul, grăbit să ajungă la slujbă. Nici acesta nu-i ia în samă pe cei trei, un bărbat cu doi copii. — *Acesta e levitul*, arată cu gestul privirii tatăl, iar copiii stau în poziția lor, de mânie și de revoltă.

Tatăl apoi îi îndeamnă să plece în biserică.

— Nu, nu vom merge aici! Aceștia n'au grijă de noi; când ai fost în primejdie te-au ocolit, nici aici nu vom avea nici un folos de aceștia, — zic copiii.

— Dar aceasta e biserica noastră, biserica cea vestită din moși strămoși, singura biserică alui Dumnezeu!

Toate îndemmurile și cuvintele părin-

telui fură în deșert, copiii nu se lasară captivați de vorbele tatălui.

Și în urmă izbucni această hotărâre:

— Du-ne la biserica samarineanului!

— Dar — zise tatăl, — acela se poate că nici nu are un loc anumit de rugăciune, ci se roagă, poate-că sub un arbore, sau în vre-o peșteră întunecoasă!

— Ori cum ar fi biserica lui, sub o răpă, sau arbor, sau peșteră. Acela slujește Dumnezeului adevărat. La biserica lui, la Dumnezeul lui, care învață: Să faci bine ori cui, fără a întreba de nume, de limbă și de neam, nesocotind mărimea jertfei, învederarea iubirii către deaproapele, fără a aștepta laudă și răsplată. Acolo du-ne.

Biserica samarineanului e biserica viitorului.

Tr. Scorobet.

Bande bolșevice nimicite

UNGURII RESPINȘI

Comunicat oficial din 21 Iunie n. 1919:

FRONTUL DE OST: Bande bolșevice au încercat zilnic să treacă Nistrul.

Parte au fost exterminate, iar parte asvârlite înapoi cu pierderi. Zilnic bombardament de artilerie și schimb de focuri de armă pe tot frontul.

FRONTUL DE VEST: Repetate încercări de trecere ale inamicului peste Tisa la Tisa Roff, Szentes, Tisa Lök, Solnoc, Tisa Dob, Czibakháza, Földvár și Csongrád au fost respinse.

La 19 Iunie s'au predat trupelor noastre 1 locotenent colonel, comandantul Regimentul 15 inf. de la Csongrád împreună cu 20 ofițeri, 1 preot și 1 soldat.

Pierderi: Aviatorii locotenent Hurmuzescu și sublt. Bucur au căzut cu aparatul în liniile inimice. Aparatul a fost distrus din cauza căderii, iar aviatorii au murit. Inimicul comunică, că au fost înmormântați cu onorurile cuvenite.

Marele Cartier General.

mai rău ca Austro-Ungarii pe Piave. Și biruitoarea contraofensivă a trupelor tuturor aliaților continuă fără răgaz și fără milă. Pierderile nemților în morți și răniți întrece orice închipuire. Munți de morți au sămănat trupele kaizerului pe urmele lor...

Altul:

«Soldați români, ceho-slovaci, poloni și jugoslavi! Voi tot mai suferiți și muriți în folosul ungarilor și al nemților, cari vă urăsc și nici măcar graiul nu vi-l înțeleg! Pe când în Italia tovarășii voștri de arme, cari se află prizonieri, trăesc cu toții despărțiți de asupritorii lor unguri și nemți, trăesc în niște locuințe sănătoase, la olaltă cu frații lor de acelaș neam și sânge, vorbind numai limba lor, fiind iubiți de toată lumea și bine hrăniți. După felul cum Italia știe să se poarte cu prizonierii de război, puteți înțelege care va fi pacea dorită de puterile aliate din răsărit. Ea se va întemeia pe principiul următor:

Fiecare popor să fie alipit de frații săi și să fie stăpân în țara lui!

Dacă voiti să grăbiți această pace binefăcătoare, să fiți cu noi!...

O paranteză. Compania a 11-a, a regimentului 131, la care sânt împărțit și care pe timpuri, era condusă din biruință în biruință de viteazul căpitan Aurel Bârsan, care a murit moarte de erou în luptele cu rușii, la Cărlibaba, unde atât de mult am suferit și eu, atât în ofensiva cea mare din vară, cât și de-atunci încoace, a fost lăudată în repeșite rânduri. Moștenirea căpitanului Bârsan, a trecut în mâinile locotenentului brav, Ioan Tulbure, de origine din Galați lângă Făgăraș, un locotent, care a fost mult lăudat și decorat.

E de prisos să spun, că deși decorați, — românii totuși de multeori sânt rău văzuți și suspicioși. Când sântem angajați la ceva, spre pildă la o patrulare ori la întreprinderi grele și noi primim adeseori astfel de angajamente, — de pe toate dealurile — dacă e ziuă, — ungarii ne urmăresc cu ochianele ear când întâmplarea aduce că unul sau altul cade prinsonier, judecata e gata: «S'a predat, e desertor, păcătos!»...

Izidor Dopp, fost stegar.

Vorbe înțelepte

Un Domn ce nu are dreptate, este ca un râu fără de apă.

Soldățești

Frunză verde ca earba,
Maică, măicuța mea,
Eată-mă 'n Italia!
Când de mine ț-a fi dor,
Du-te până la izvor
Și ia apă în ulcior,
Și o lumină de ceară,
Ca să vii în astă țară,
Să te-asezi la capul meu,
Unde sânt îngropat eu,
În groapa de-un cot de lată,
Omorât de o granată.

Frunzulițe foi de flori,
Vai ș' amar de noi feciori,
Zece-am plecat din Arad,
Trei sânt morți la Beligrad,
Ear la front când ajungeam,
Numai doi mai rămâneam.
Frunzuliță lacrimioară,
Mă cheamă Petru Nicoară,
Foaie galbină din nuci,
Dela satul Hălmaș-Ciuci.

P. Nicoară
soldat în reg. 37.

Colonisare și întindere

Cu prilejul Congresului Ligii Culturale, dl *N. Iorga* a ținut la 1 Iunie 1919 o importantă conferință, zicând următoarele:

Am arătat la Academie că străinii cari au venit și ne-au împestrățat, n'au venit fiindcă aveau atâta vlagă de nu încăpeau acasă la ei, ci au venit numai pentru că au fost colonizați aici.

Și am arătat că fiecare colonizație se topea printre ai noștri, și de aceea a și trebuit să tot fie repetată.

Evident că numai sămănătura care n'a putut să crească, se întoarce, și pe ogorul nostru național au fost tot sămănături întoarse. (Aplause prelungite).

În schimb, noi, oriunde ne-am dus, nu ne-am dus în colonizații de stat, ci prin sporul puterilor noastre, care s'au revărsat cum se revărsa prisosul etnic peste granițele politice. Aceasta este deosebirea cea mare.

Pe noi cine să ne fi colonizat? Cine să fi avut atâta dragoste de noi ca să zică: uite în locul acesta ar fi bine să fie români! Dragostea aceasta până acum nu ni-a arătat-o nimeni; poate de acum să se gândească cineva și la mărirea populației românești pe alte meleaguri...

Pentru ca noi înșine să fi voit a coloniza, ar fi trebuit să facem imperialism, și noi n'am avut niciodată asemenea porniri.

Când era o pedeapsă de dat, am dat-o și apoi ne-am întors în marginile moșiei noastre, ca oameni cari am trăit totdeauna în concepțiunea dreptului și am știut unde e țara noastră. Granița am trecut-o ca să arătăm, că sântem și ce sântem, și apoi am venit earăș în hotarele noastre, crescuți prin însăși valoarea morală a renunțării de a trece dincolo de drepturile acestui hotar firesc. (Aplause călduroase).

Nu ne-am întins decât din *sporul puterilor noastre*. Dovada e următoarea: cât s'au întins românii peste hotarele lor, nu s'au întins în oaze, ci pe văi.

Periculos este românul când se așează pe malul unei ape: imediat se găsește și pe malul cellalt! Căci, de altfel, toată viața noastră a fost o viață pe văi.

N'aș putea să recomand în de ajuns membrilor Ligii Culturale să aducă în fiecare an dovezi ale vieții populare osebite a văilor; să le aducă până nu se amestecă lumea. Căci vedem haosul din București: muncitorul de pământ se face argat, fata din sat — ce să mai vorbim...

Dar, cât nu se amestecă lumea cu totul și rămâne omul legat de țarina lui, n'aș putea să recomand în destul, mai ales preoților, să cerceteze datinile, portul, felul de a clădi casele pe cursul văilor, pentru că o vale e totdeauna o unitate specială de viață românească.

Viața noastră, dacă vrei să o cunoști în deosebirile ei, trebuie să iei râul de-a lungul: în tot cursul lui nu se schimbă nici portul, nici felul de a clădi casele. Valea are astfel pentru români un sens, și Voevozii vechii erau Voevozi de văi. Cel dintâi Voevod era Voevod de Argeș. S'a întâmplat că nu s'a zis: țara Argeșului, dar în Moldova a rămas până acum numele râului, în valea căruia s'a așezat Dragoș, supus ungarilor, și Bogdan, care n'a vrut să fie supus nimănui.

Pe văi s'au întins românii, și în felul acesta — și cu aceasta închei — hotarele etnice ale neamului românesc nu sânt numai hotare în ce privește unul din ma-

luri, ci în ce privește amândouă malurile.

Avem amândouă malurile Nistrului, și am avut amândouă malurile Tisei, și de acum în o sută de ani o să le avem din nou (Aplause călduroase). Avem amândouă malurile Dunării.

De aceea e foarte bine ca aceia cari sânt stăpâni dincolo de maluri, peste care statul românesc nu vrea să treacă, să se gândească la nevoia de a păstra ca *prietini* pe aceia din neamul nostru, cari locuiesc în propria lor țară și cari și-ar putea aduce aminte, altfel, de frații pe cari-i au aici.

Cui vrea să asculte și să priceapă, îndrăznesc a-i da, ca istoric, acest sfat, fără prevenire, dar cu prevedere: că orice acțiune poate să aibă și o reacțiune. Acțiunea n'am dorit-o, reacțiunea n'o voim, dar pentru aceasta trebuie să fim doi. (Aplause călduroase îndelung prelungite).

Greșeli care se răsbună

La cele scrise în Telegraful Român nr. 53 sub acest titlu, ca drept răspuns la reflexiunile celor dela «Gazeta poporului», adaogem următoarele lămuriri: Prin «un preot dela Săliște» a vorbit întreg tractul. Articolul s'a scris din *autorizarea și consimțământul tuturor preoților tractului Săliște*, în temeiul discuțiilor ivite între preoții tractului după conferința preoțească ce s'a ținut, nu de mult. S'a subscris «Unul pentru mulți», că avem informațiuni pozitive, că «dările de seamă» ale celor dela Gazeta poporului, după *desbaterile minuțioase ale Sinodului*, într'o foaie populară și într'o vreme de cel mai strălucit răsărit de soare și de cea mai măreață biruință națională, de dragul și de binecuvântarea cărora se cădea «să ne îmbrățișem unii pe alții» cu toată puterea dragostei lui Cristos «să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi, *să iertăm toate*» pentru învierea neamului și-a întrupării visului național... în sufletele preoțimii, a tractelor conștii de bogăția darurilor, ce s'a putut pogori vreodată asupra unui popor, a lăsat cele mai deprimătoare impresii. Și aci *măhnirea și desaprobarea noastră*, față de care, fără de-a apăra pe unii, iar pe alții a-i apăsa, ci — călăuziți de cea mai curată iubire creștinească și de cele mai călduroase doriri de propășire a satelor noastre, nu am putut rămâne nepăsători — și față de care, orice documentări se sfăramă, rămân neputincioase.

«E un glas răsleț, care s'a pierdut din armonia manifestată de întreaga preoțimea noastră în congresul ei dela Sibiu», e un neadevăr. Părintele Dr. Ioan Stanciu, în numele mai multor preoți, nu și-a ridicat glasul împotriva greșelilor Gazetei poporului? Colegul nostru, părintele Vlad din Mag, după cât mărturișește însuși și alți mulți a voit să-și spună cuvântul, numai nu a ajuns la el. Congresul, durere, trebuie s'o spunem, și de va cere trebuința v'om și documenta, în fapt, nu a fost al tuturor preoților, ci dupăcum dovedesc și întăresc atât de mult isprăvile lui de până acum, numai — *al unora*...

Sătenii noștri, în zilele mărețe: de bucurie și sărbătoare generală, oricât de mult ar spune-o cei din redacția gazetei, noi cei-ce trăim împreună, știm, că la toate se vor fi gândit... numai la publicarea documentelor «zonei culturale», nu! «Reparația» le-a dat-o, cum nu s'a crezut

și nici au așteptat-o, *pronia cerească și viteaza armată română*, deaceea se cădea și celor dela gazetă, să preamărească dimpreună cu poporul «puterea lui Dumnezeu» și dimpreună cu el să rostească cuvintele de recunoștință și de preamărire ale psalmistului «Mari și minunate sunt lucrurile Tale Doamne» și «Cine e D-zeu mare ca Dumnezeul nostru, Tu ești D-zeu care faci minuni»!..

Spre întărirea adevărului semnăm:

Ioan Hanzu, Valeriu Popovici, Ioan Manta, Ilie Iosof, Alexandru Vlad, Aron Flucaș, Simion Alămoreanu, Nicolae Isac, Nicolae Răchițan, Petru Juga, Ioan Iosof, Iacob Steflea, Ioan Popa, Ionel Manta, Vasilie Suciu.

+ Petre Carp

1837—1919

Dela moșia sa din Țibănești se vestește moartea bătrânului și cunoscutului bărbat de stat *Petre Carp*.

Fostul șef al partidului conservator s'a bucurat, neîntrerupt în lunga sa viață, de respectul și admirarea oamenilor, atât a partizanilor, cât și a adversarilor săi.

Personalitatea lui face parte din istoria politică a României.

Petre Carp, a rămas credincios totdeauna convingerilor sale. El a stăpânit mai mult din opoziție, decât dela guvern. N'a alergat niciodată după putere. Carp s'a impus prin marele său prestigiu: devenise o autoritate și fără titlul de prim-ministru.

Dacă prevederile sale politice, în timpul din urmă, nu s'au realizat și lucrurile au ieșit mai bine pe altă cale, de sigur că și bătrânul Carp a trebuit să fie foarte mulțumit. Viitorul îl va pune între figurile mari ale României.

Omagiul doamnelor române către dl general Moșoiu

Drept omagiu de recunoștință pentru mărețul fapt de arme, în urma căruia frații noștri de dincolo de linia de demarcație au fost liberați și scăpați de teroarea bolșevistă maghiară, doamnele române din Ardeal au oferit dlui general Moșoiu un bogat *album comemorativ*.

Albumul, pe lângă câteva mii de iscălituri cuprinde trei tablouri originale de pictorii Albescu și Brăescu. Primul tablou reprezintă trecerea dorobanților în Ardeal. Neamul nostru este simbolizat printr'o fecioară legată în lanțuri, pe cari, călcând peste pajura austro-ungară viteazul ostaș le rupe.

Al doilea tablou este un portret al dlui Moșoiu, iar al treilea o alegorie a înfrângerii ungarilor și alungării lor peste Tisa.

O frumoasă poezie glorifică toate faptele săvârșite pentru liberarea neamului românesc dintre Carpați și Tisa, și exprimă recunoștința, pe care poporul român de aici o poartă generalului și ostașilor săi viteji.

O delegație a doamnelor din Sibiu în frunte cu dnele Bărseanu, Dragomir și Tordășianu a plecat Duminecă spre front, spre a prezenta din partea femeilor române acest semn al recunoștinții unui neam față de desrobitorii lui.

Este multă duioșie în acest semn al recunoștinții ardelenilor față de oastea română și conducătorii ei, cari au făurit în aceste zile istoria neamului întreg. Și nu le poate servi decât spre laudă cetățenilor din diferite orașe faptul că au hotărât să dea străzilor principale numele generalilor români, cari au condus oastea la glorie și la înfăptuirea idealului național.

«R. R.»

Nr. 3659/1919 Plen.

CONCURS

În temeiul concludului sinodal Nr. 42 din anul curent și al Testamentului fericitului Ioan Popp, fost protonotar în Oradea-mare, prin aceasta se publică pentru două burse de câte Lei 600 — concurs cu termen până la 1 August 1919 st. n., anume pentru studenți universitari din fundațiunea «Ioan Popp».

Concurenții au să dovedească:

1. Că sunt români și aparțin mitropoliei greco-orientale române din Ardeal, Ungaria și Bănat.

2. Că părinții lor nu au avere ca să-i poată susține la universitate din averea proprie.

3. Că au purtare morală bună și au făcut în studii progres bun, ceea ce vor dovedi cu atestat de maturitate, respective cei înscriși la universitate cu *indexul*.

Preferiți vor fi cei ce studiază facultatea teologică ori filosofică, respective se vor înscrie la una din acele facultăți.

Între condiții egale vor fi considerați cei înrudiți cu fondatoarele din familia Popp din Ponor și Bulzan din Fechetău, cum și în linia a doua cei din județul Biharea.

Petițiile, intrate după termen, nu vor fi considerate.

Sibiu, 3/16 Iunie 1919.

Consistorul Arhidiecezan.

Adunare în Ocna Sibiului

Ni se scrie:

Duminecă, în 22 Iunie d. a. la orele 3 s'a ținut în piața «Traian» din Ocna Sibiului o adunare de protestare pentru Bănat.

Au luat parte cam 4000 oameni din oraș și plasă.

Au vorbit preoții: *Isaia Popa*, *Patriciu Curea*, *Alexandru Vidrighinescu* și pretorul *Iacob Manuil*.

După vorbiri însuflețite și bine motivate, s'a luat următoarea *rezoluție*:

Pretindem întreg Bănatul și Crișana în temeiul tratatului internațional încheiat în anul 1916, de puterile Înțelegerii cu vechiul regat al României, prin care tratat s'a garantat desrobirea întreagă a neamului românesc și unirea tuturor românilor într'un singur stat național.

Pretindem întreg Bănatul în baza principiului Wilsonian de autodeterminare a națiunilor, exprimat de întregul neam românesc la adunarea istorică dela Alba-Iulia, și protestăm în contra tendinței de a deslipi măcar un petec de pământ din acest teritor, fără ca majoritatea popoarelor din Bănat să fie întrebate.

Pretindem întreg Bănatul în baza jertfelor aproape de un milion de mucenici, cari și-au dat viața pentru desrobirea tuturor fraților și realizarea tuturor aspirațiilor naționale.

Protestăm cu toată energia contra pretenziunilor nedrepte și absurde ale sârbilor asupra Bănatului și apelăm la simțul de dreptate al aliaților și al omenimii întregi, cerând să pună capăt suferințelor fraților noștri din Bănat și să înlocuiască imediat trupele de ocupațiune sârbești cu armată română.

Salutăm cu deosebită satisfacție adunările poporului din vechiul regat, din Basarabia, Bucovina și întreg Ardealul, pentru apărarea drepturilor noastre istorice asupra Bănatului; aderăm la hotărârile aduse și încredințăm biroul, ca rezoluțiunea aceasta să o comunice consiliului dirigent român din Sibiu și guvernului central din București.

Ocna-Sibiului, 22 Iunie 1919.

Din încredințarea comitetului:

Al. Vidrighinescu
paroh.

Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români

Darea de seamă

asupra anului administrativ 1918

În anul trecut, 1918, ni-a fost hărăzit de Pronia Cerească, să vedem realizat vechiul ideal politic și național al neamului: Unirea, sub un singur sceptru, a tuturor românilor.

La realizarea acestui mare ideal, ziaristii noștri, de dincoace de Carpați, și-au avut, desigur, o parte destul de însemnată. Dela primele începuturi ale presei românești ardeleni și până în timpul din urmă, cei ce au purtat condeiul de ziaristi, de ziaristi români, au muncit, au pățimit și s'au stins cu acest ideal. Am putea zice, că până la sângele vărsat cu prisosință în timpul războiului mondial, nici o clasă socială nu a adus atâtea jertfe pentru ideea unității noastre naționale și politice ca ziaristii ardeleni. Ei au dus jugul celei mai mizere vieți, ei au pățimit mai mult în temnițele opresorilor și ei au avut parte de cele mai tragice sfârșituri omenesti. Lor deci încă li se cuvine — în aceste zile de învingere — cinste și glorie.

Fundațiunea noastră s'a inițiat cu scopul nobil de a veni în ajutorul și a asigura existența și progresul ziaristilor români din fosta Ungarie. Pentru aceștia trebuie să rămână și în viitor, căci rolul ziaristilor noștri, ori cât de favorabil s'au schimbat împrejurările, a rămas mare și foarte important. Dacă în trecut ei trebuiau să ne apere ființa și existența națională, de aici înainte ei au să fie îndrumătorii tuturor acțiunilor, menite să ne ridice patria și neamul la înalțimile ideale ale sufletului lor.

În scopul acesta, societatea are datorința să le asigure independența materială, fără de care nu se poate închipui o activitate ziaristică desăvârșită. Fundațiunea ziaristilor noștri trebuie deci încontinuu augmentată și ridicată, ca să devină de fapt pavăza celei mai sigure independente materiale. Modestul început din cei șapte ani trecuți, sperăm să fie urmat de ani plini de rod și de spor, cari să înzecească și însutească rezultatele de azi. Pe de altă parte bazele și cadrele fundațiunii încă trebuie modificate, conform împrejurărilor schimbate. Inițiatorul fundațiunii noastre — singurul îndreptățit a face aceasta — va ști desigur să toarne nouă putere de viață în creațiunea sa.

Trecând, după acestea, la rezultatele anului trecut, trebuie să spunem, cu mulțumire, că sporul realizat în augmentarea fundațiunii, e destul de însemnat. Publicul nostru ardelenesc — cu toate împrejurările dificile, prin cari am trecut — ni-a dat un sprijin larg și frumos.

La *fondul general* s'au făcut contribuiri de Cor. 12,763.75. Lista contribuțiilor — în cea mai mare parte rezultatul apelului din 3 Sept. 1918 al Epitropiei administrative — se poate vedea în alt loc al acestei publicațiuni.

Institutele noastre financiare încă au urmat a contribui la *Fondul băncilor române* cu suma de Cor. 5520.—. Lista donațiilor lor încă se publică separat. Cu aceste donațiuni, fondul băncilor a ajuns la un capital de Cor. 19,362.48, care sperăm, că în viitor să crească tot mai mult. Ne întemeiem speranța pe sentimentul de jertfă al institutelor noastre, dintre cari unele ni-au pus în vedere sume frumoase pentru viitor. Așa de pildă, «Aurora» din Baia-mare ni-a comunicat, că singură donează Cor. 10,000 în rate anuale succesive. Când îi aducem mulțumirile noastre rugăm conducerea celorlalte bănci să urmeze exemplul dat.

La *fondul felicitărilor răscumpărate* s'a contribuit — din prilejul sărbătorilor Nașterii Domnului și Anului Nou — cu Cor. 3,860.—. Despre sumele donate s'au publicat liste în Nrii 1, 3, 4 și 13 din 1918 ai ziarului «Telegraful Român». Nepublicate sunt numai două contribuiri, intrate ulterior, și care se pot vedea la alt loc al acestor anale.

Neuitatul *Gheorghe Popp de Băsești*, marele mecenat al neamului, trecut la cele eterne în cursul anului curent, ni-a cedat o tantiemă de bancă în sumă de Cor. 893.—, care s'a la fondul trecut creat de dânsul. — La *fondul Mitropolitului Meșianu* s'a făcut — din partea băncii «Creditul» din Zernești — o contribuție de Cor. 30.—.

Dar în anul trecut am avut parte a pune temei și la alte șase fonduri nouă, și anume:

1. *Fondul «Cercul industriei, comerțului și finanțelor»* de Cor. 26,000.—. Suma aceasta s'a adunat, din prilejul unei mese date la București la sfârșitul lui Decembrie 1918, de membrii cercului numit în onoarea delegațiunii ardeleni, care duse Suveranului țării actul unirii dela Alba-Iulia. Numele contribuitorilor, cărora le aducem și la acest loc sincerile noastre mulțumiri, se poate vedea în lista, ce se publică la alt loc.

2. *Fondul Băncii Naționale* de Cor. 20,000.— s'a creat de această instituțiune economică-financiară. Aducem adâncile noastre mulțumiri d-lui guvernator I. G. Bibicescu, care — la cea dintâi rugare a noastră — a răspuns cu inimă caldă și cu mână largă.

3. *Fondul Dimitrie Birăuțiu* de Cor. 4000 s'a format din o donațiune de Cor. 2,000 a soției și fiicei fericitului redactor și din contribuiri diferite, deasemenea de Cor. 2000, ale cetitorilor «Foi Poporului Român» din Budapesta.

4. *Fondul Nicolae Opreanu* de Cor. 4000 este o donațiune a unui bărbat de inimă din Târgul-Mureș, jertfitor pentru scopurile publice, care face cinste comerțului românesc. Cunosându-l, avem cea mai bună speranță, că dl Opreanu va contribui și în viitor la augmentarea fondului creat de noi sub numele său.

5. *Fondul Andrei Cosma*, creat în amintirea neuitatului fruntaș sălăgian, s'a format din următoarele contribuiri:

a) dela familie	Cor, 1,000.—
b) „ banca «Chiorana»	„ 1,000.—
c) „ „ «Silvania»	„ 800.—
d) „ „ «Selagiana»	„ 100.—
e) „ „ de asigurare	„ 100.—

Total Cor. 3,000.—

6. *Fondul Ioan St. Herția și soția Ana n. Lupaș* de Cor. 1000.— este un început numai, pe care donatorul va continua să-l augmenteze în viitor. Dorința ne este, — zice donatorul în scrisoarea sa din 30 Aug. 1918, — ca suma să se administreze separat, și astfel și în viitor să o mai putem sporii cu ajutorul lui Dumnezeu, noi sau următorii noștri, prin contribuiri ocazionale, după cum ne vor ierta puterile și împrejurările vremii.

Veniturile capitalurilor fundațiunii fac Cor. 5,960.13. Aici însemnăm că, din cauza turburărilor dela finea anului trecut, unii cuponi de efecte, scăzuți deja în 1918 și dobânzile de depuneri pe semestrul al doilea nu s'au încasat, respective nu s'au putut capitaliza. Aceste venituri, neluate la bilanțul actual, trec în favorul anului curent.

Cheltuieli de administrațiune am avut Cor. 344.40, iar suma de Cor. 800.—, luată sub titlul «ajutoare», este o modestă recompensă, acordată cunoscutului nostru ziarist și scriitor, dlui Aurel Ciato, pe vremea când își îndeplinea serviciul militar în Viena.

Substrăgând cheltuielile din venituri, rezultă o augmentare curată pentru anul trecut de Cor. 85,882.48, cea mai mare, ce am ajuns, de când administrăm fundațiunea ziaristilor noștri. Cu această augmentare, capitalul fundațiunii la 31 Dec. 1918 a fost Cor. 228,623.19.

Încheiând darea de seamă asupra anului trecut, aducem cele mai profunde mulțumiri tuturor celor ce ni-au sprijinit materialicește și moralicește și rugăm publicul nostru românesc să ne împărtășească de ajutorul său și în viitor.

Sibiu, 10 Iunie 1919.

Ion I. Lăpădatu m. p.,
secretarul Fundațiunii.

Citind ziare

— Ce e patria? — Literatura ziarelor. —

Într'un articol despre cugetarea politică a lui Eminescu, ziarul *Bucovina* spune următoarele adevărate cuvinte:

«Noi am rupt-o cu trecutul, fie ca limbă, fie ca idee, fie ca mod de a privi și cugeta, căci altfel n'am putea trece în ochii Europei de o nație civilizată».

Iată punctul bolnav al organizației noastre care explică toate anomaliile pe care le întâlnim, de care te izbești în haosul moral al societății românești. Punctele de reazăm ale sufletului românesc, fiind înlăturate, anarhia a năvălit în toate ramurile noastre de activitate. Energiile cele mai robuste au fost cariate de

scepticismul amoral, de indeferența primejdioasă a arivismului care nu-și cântărește mijloacele și nu simte constrângerea interioară a trecutului.

De aici noțiunea de patrie a rămas un simplu cuvânt, căci a pierdut conținutul sufletesc.

«Patriotismul nu este iubirea țării, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară».

Pământul, morții, religia, limba, istoria pe toate aceste elemente primitive M. Eminescu le-a reîntegrat în noțiunea de patrie.

Cu aceste puncte cardinale stabilite, M. Eminescu și-a început acțiunea politică, lucrând zi de zi la alcătuirea unei cugetări politice, care să cuprindă în ea toate resursele unei luminoase orientări.

El doarme de mult, dar cugetarea lui politică ne stăpânește încă, lucrând asupra spiritului românesc și dincolo de mormânt. Ear sufletul lui în care a încăput tot plânsul, toate dorurile unui neam întreg, dela apele neastâmpărate ale Nistrului și până la potolita Tisă, pare că plutește în aerul pe care îl respirăm, iradiând credința lui nestrămutată în neamul acesta pe care l-a cântat în dumnezeieștile lui versuri, el cel mai ales fiu al neamului, pe fruntea căruia Dumnezeu pusese nimbul tragic al nemuririi.

Din *Scipiri*:

Am susținut totdeauna introducerea literaturii în ziare. Este singurul mijloc de a crea mai mulți cititori și de a face cunoscut pe un scriitor în masele mari. O revistă literară are un public mai restrâns. Ziarul dimpotrivă, ieftin, vine la mâna oricui. O anumită literatură poate înlocui romanul foileton.

Aiurea este lucru obișnuit ceea ce la noi abea se zărește. Căci chiar ziare conduse de literați, sânt lipsite de un colorit mai literar.

Relevăm totuși în ziarul *Steagul* cronica zilnică a dlui N. Davidescu, care întreprinde o operă de lămurire a multimei prin scurte și simple, dar drepte apretieri. În ziarul *Dacia*: notițele și impresiile din Ardeal ale dlui Nichifor Crainic.

România și conferența păcii

Ziarul *Vittorul* publică următorul text al art. 5 din tratatul de pace cu *Austria*:

«România aderă la inserțiunea din Tratatul cu «Principalele Puteri» aliate și asociate, a tuturor dispozițiilor pe care aceste puteri le vor judeca necesare pentru a proteja în România interesele locuitorilor, care se deosebesc de majoritatea populației prin rasă, limbă sau religie.

«România aderă de asemeni la inserțiunea din Tratatul cu «Principalele Puteri» aliate și asociate, a tuturor dispozițiilor pe care aceste le vor judeca necesare pentru a proteja libertatea tranzitului și un regim echitabil pentru comerțul celorlalte națiuni».

Numitul ziar face următoarele două observări:

I. Sub formula *protejării minorităților* se ascunde următoarea primejdie:

Ori când cele patru puteri, sau una din ele, vor putea să ceară modificarea legilor noastre interne, să influențeze și să schimbe măsurile noastre de ordine și de pace interioară.

În cazul când o minoritate se va plânge celor «patru puteri», acestea vor convoca la judecată statul român de o parte și minoritatea de alta, și după ce vor asculta față în față pe reprezentantul României și pe reprezentantul acelei minorități, vor rosti sentința care va fi obligatorie pentru statul Român.

Ce fel de trai independent ar avea România, când patru puteri ar avea dreptul să se amestece neconținut în măsurile de legislație și ordine internă, mai ales că ori când se va putea interpreta o măsură legislativă ca fiind jignitoare pentru o anumită categorie de cetățeni?

S'ar crea astfel două feluri de supuși, dintre cari unii cari ar fi solidari și ar avea încredere în statul căruia aparțin, și alții cari, pe lângă drepturile lor egale cu toți românii, sprijinindu-se pe o intervenție străină, vor fi îndemnați la veșnică ostilitate față de România.

II. Să traducem acum și formula cuprinsă în partea a doua a articolului 5 din tratatul cu *Austria*, care prevede «libertatea tranzitului și regimului echitabil pentru comerțul celorlalte națiuni».

Această stipulație însemnează că România recunoaște amestecul străin în toată organizația ei de căi ferate, căi de navigație precum și în celelalte instrumente ale economiei naționale, ceea ce de fapt va duce repede la sclavia noastră economică. În această privință nu e nici o deosebire între tratatul de la *București* și tratatul dela *Saint-Germain*, afară doar că de astă dată sânt aliații, și nu dușmanii, acei care ne subjugă.

După articolul 5, cele patru puteri vor putea să facă orice fel de tranzit pe teritoriul patriei române, să fixeze tariful și chiar să construească căi de comunicație.

Statul român nu va mai fi deci liber de nici un tarif și de nici un trafic, fiind sub control economic străin, adică un stat vasal.

Știrile zilei

Dela Cluj. Duminecă s'a făcut, cu mare solemnitate, deschiderea cursurilor pentru pregătirea profesorilor, cari vor avea să ocupe catedre la școlile noastre cu începutul anului școlar 1919/1920. Au fost de față la deschidere șeful resortului de culte, dl V. Branisce, secretarii generali, profesori din regat și din Ardeal, și un numeros public. Serbarea s'a început cu serviciu divin, oficiat de protopopii Roșescu și Dăianu. După aceasta au luat cuvântul dnii Branisce, Al. Ciura din Blaj, din regatul vechi: profesorii Nisipeanu, Severin și Paul, primarul Clujului I. Pop, Tr. Scorobeș și directorul cursurilor Drăgan. Cântece naționale în cor au încheiat serbarea.

Liceele noastre primesc numiri românești. Școlile, care poartă numele bărbatilor noștri de însemnătate istorică, sânt până acum următoarele:

Liceul din Alba-Iulia se numește: *Mihai Viteazul*;

din Turda: *Regele Ferdinand*;

„ Făgăraș: *Radu Negru*;

„ Sighet: *Dragoș*;

„ Baia mare: *Gheorghe Șincai*;

„ Sibiu: *Gheorghe Lazăr*;

„ Șimleu: *Simeon Bărnuț*;

„ Târgul Murașului: *Alexandru Papiu Ilarianu*;

din Ibașfalău: *Timotei Cipariu*;

„ Cluj: *Gheorghe Bariț*;

„ Sătmar: *Mihai Eminescu*;

„ Dej: *Andrei Mureșanu*;

„ Arad: *Moise Nicoară*;

„ Oradea mare: *Emanoil Gojdu*;

„ Caransebeș: *Traian Doda*;

„ Orăștie: *Aurel Vlaicu*;

„ Lugoj: *Coriolan Brediceanu*.

Hymen. Domnul *Dr. Virgil Cioban*, medic practic în Brașov, s'a logodit cu domnișoara *Maria Dima*, fica profesorului emerit dela gimnasiul nostru din Brașov, Pantelimon Dima. Trimitem atât logodnicilor cât și profesorului P. Dima din prilejul acesta felicitările noastre.

General francez în Arad. Comandantul armatei aliate din orient, generalul *Franchet d'Esperey*, a sosit Marți seara la Arad. L-au salutat la gară generalii de acolo, unul francez și unul român, prefectul județului, dl Marșeu, și primarul orașului. Mulțimea uriașă de români din toate părțile aradane, a făcut generalului *Franchet d'Esperey* o primire dintre cele mai călduroase.

Joi în 26 l. c. prefectura orașului Arad și oficiile sale s'au prelutat de cătră Consiliul dirigent român.

Mare adunare. În 2 Iulie a. c. Miercuri Liga tinerimii, Liga Bănățană și Frăția de cruce vor ținea mare meeting în Târgul Jiu, la 2 ore d. a. pentru Bănat și Crișana. Vor participa români din Transilvania, Bănat și Crișana, venind cu tren separat. *Dr. Amos Frâncu*, prezidentul comitet. de organizare.

Teatru în Ardeal și Bănat. O trupă de comedii, în frunte cu talentarul artist *Vasile Toneanu* și cu un ansamblu de valoare, va da o serie de reprezentații, dintre cele mai alese, în Brașov, Sibiu, Blaj, Făgăraș, Cluj, Sighișoara, Lugoj, Beiuș și alte orașe.

Pedepse meritade. Curtea Marțială a Diviziei I-a Vânători în ședințele de la 4 5, și 6 Iunie 1919, a condamnat pe indivizii mai jos notați, pentru diferite abateri, după cum urmează:

1. Piroșka Lajos din Atya, jud. Odorhei la moarte pentru rebeliune și îndoită crimă săvârșită în com. Eted, județul Odorhei. 2. Elekes Dénes di Kecséd Kisfalva, 3. Györffy Károly din Atyha, 4. Iacob Daniel din Solokma, 5. Moldován Iános din Kismód, 6. Szép Istvan din Atyha, pe toți la moarte, pentru acelaș motiv. 7. Somódy Dénes din Eted, 8. Mayor Mozes din Eted, 9. Hanzly Miklós din Eted, 10. Biró Zsigmond din Alsófalva, pe toți 4 la muncă silnică pe viață, acelaș motiv. 11. Vass Márton din Atyha, 12. Kovács Iosef din Bözöd, ambii la câte 10 ani muncă silnică, acelaș motiv. 13. Iacob Ziga din Solokma și 14. Mozes Dénes din Bözöd, ambii la câte 5 ani muncă silnică, acelaș motiv.

Constituanta. Ziarele din București anunță, că alegerile pentru constituanta română se vor ține în August pentru vechiul regat.

Pierderile României. Direcțiunea generală a statisticii a evaluat pierderile suferite de România în timpul războiului din 1916—18: aproximativ 770.000 persoane. Pierderile sânt împărțite astfel: Morți în populația civilă bărbați 254.600, femei 195.360. Total 450.000.

Morți din armată: Ofițeri și trupă căzuți pe câmpul de luptă 85 mii. — Ofițeri și trupă morți dintre răniți și bolnavi în spitale 155 mii. — Ofițeri și trupă morți dintre prizonieri în captivitate 60 mii. — Total 360 mii.

Numărul mutilaților și invalizilor de război 20 mii.

Total general: 770 mii.

Colecta protopopului *Andrei Ludu* din Lăpușul-unguresc la Fondul jertfelor liniei de demarcație.

Comuna:		Cor.	
Cărpiniș	...	40	—
Costeni	...	30	—
Dobriținaș	...	62	60
Fănațe	...	50	—
Făurești	...	30	—
Peteritea	...	30	—
Rogoz	...	20	—
Stoiceni	...	155	—
Suciul de jos	...	10	—
Vălenii Șomcuții	...	115	—
Cupșeni	...	20	—

Suma: 562'60

Andrei Ludu
protopop.

Pedepse meritade. Pretorul Comandamentului Trupelor din Transilvania, în ședința pe 21 Iunie 1919, a condamnat pe individul *Mathias Petru* din Sibiu, la una lună închisoare pentru că a contravenit la Ordonanța Nr. 25 modificată al. a, a C. Tr. Tr. prin faptul că a colportat știri relative la operațiunile de război.

Dare pe necăsătoriți în Sârbia. Ministrul de finanțe sârb a făcut un proiect de lege, în înțelesul căruia toți bărbații necăsătoriți, văduvi fără copii, și despărțiți, dela 25 până la 60 de ani, să plătească pe an o dare de 240 dinari (lei), fără să se iee în seamă starea lor de avere.

Școala Noastră. A apărut *Școala Noastră* (1850—1916) «Zona Culturală». Cu autorizația Consistorului arhidiecezan de *Lazăr Triteanu*, potoiereu, asesor Consistorial. Prețul: Cor. 6. — (Lei 4.—). Se află de vânzare în toate librăriile române din Sibiu.

Chestiuni de însemnătate deosebită. A apărut o broșură, scrisă cu multă competență de dl *Dr. Gheorghe Nedici*, sub titlul: «Chestiuni economice, financiare și sociale de ardentă actualitate.» În fața luptelor economice, din viitorul cel mai apropiat, expunerile lămurite ale dlui Nedici aduc bun serviciu acelor, cari doresc să dobândească un fel de orientare generală în chestiunile de capitală importanță, ce trebuie să preocupe astăzi pe orce om de carte.

Broșura se găsește de vânzare la Librăria Arhidieceznă din Sibiu și în alte librării.

Contribuiri la fondul jertfelor liniei de demarcație. Din trecut . . . . . Cor. 534.766.70

Col. dnei M. Ludu, Prejmer	270.—
„ com. Cristian	418.70
„ Bretea Română	104.—
„ Silvașul inferior	45.—
„ dșoarelor L. Baci și O. Munteanu Hațeg	351.—
„ dșoarelor Marioara Doboi și Sofia Aron, Hațeg	135.—
„ dșoarelor F. Doboi și M. Aron, Hațeg	174.—
„ dșoarelor E. Jan și Z. Chindler, Hațeg	202.—
„ dșoarelor M. Fărcaș și M. Tocaci, Hațeg	213.—
„ dșoarelor E. Negru și E. Papp, Hațeg	205.—
„ primăriei Hațeg	300.—
„ Comunei Sebeșul de jos	478.—
„ elevilor școlii primare Sebeșul de jos	140.—
„ judecătorei de ocol Abrud	335.—
„ profesorelor școlii Centrale București	1066.—
„ Reuniunii femeilor rom. Câmpeni	290.—
„ Com. Șercaia	426.85
„ „ Perșani	170.—
„ „ Vlădeni	131.—
„ „ Șerca-nouă	161.—
„ „ Șerca-veche	141.—
„ „ Vad	52.—
„ „ Ohaba	164.—
„ „ Mândra	231.20
„ „ Todorița	121.—
„ „ Șercafia	99.—
„ „ Bucium	134.—
„ „ Părău	142.20

Total Cor. 541.476.65

Enea Hocman, cassier.

Reluarea treptată a circulației de bani la oficiile poștale. Incepând cu 1 Iulie a. c. se reia serviciul de mandate poștale, recuvrimente și scrisori recomandate cu ramburs până la 500 cor. deocamdată în relația dintre următoarele oficii: Abrud, Blaj, Bistrița Brașov 1 și 2, Dej, Deva, Dicioșanmărtin, Făgăraș, Alba-Iulia, Chezdi-Odorhei, Cluj 1, Târgu-Murăș, Mediaș, Aiud, Sibiu 1, Năsăud, Petroșeni, Sighișoara, Sepsisântgeorgi, Reghinul-săcesc, Sebeșul-săcesc, Orăștie, Turda, Hunedoara, Brad, Erzsébetváros, Gyergyószentmiklos, Uioara, Gherla, Agnita, Ocna-Sibiului, Oradea Mare 1 și 2, Beiuș, Baia Mare, Careii Mari, Sătmar 1 și 2, Șimleul-Silvaniei, Zălău, Sighetul Mamației 1, Ermihályfalva, Marghita, Vașcău, Tășnad, Somcuta mare, Jibău, Crasna.

Costul unui formular de mandat este de 10 fileri, iar taxele ce se percep pentru valoarea mandatului sânt: până la 100 cor. câte 25 fileri, de fiecare 25 cor. sau fracțiune de 25 cor., iar dela 100 cor. până la 500 cor. câte 50 fileri de fiecare 100 cor. sau fracțiune de 100 cor.

Nu să admită nici o corespondență scrisă pe cartonul mandatului, deasemenea este interzisă sublinierea unor cuvinte ori litere.

Adresa expeditorului să fie lămurit scrisă, spre a se aviza în caz când plata nu sar putea face. — Director Central al Poștelor: *Maior*.

Un car de minciuni. Intre multe vorbe goale, răspândite de prietini bolșevicilor, sânt și următoarele: «Trupele bolșevice trec mereu în Basarabia și se apropie de . . . de București!» «Di Mackensen se află în drum — spre Alba-Iulia, cu o mare armată, — dacă nu tocmai acum, dar de bună seamă peste vreo două luni!» — Și așa mai departe, una mai încornorată ca alta.

Adevărul curat este, că trupelor bolșevice le merge mizerabil. Țăranii, pretutindenea unde pot, se rescoală împotriva bolșevicilor și le scutură cojocul. Regimente întregi din cetele roșii trec pe partea țăranilor și luptă în contra foștilor tovarăși.

Cât pentru Mackensen, el prea puțin își va fi bătând capul cu dorințele bolșevice ungurești de-a porni la Alba-Iulia, când are acum vreme de ajuns să se gândească la Mărășești.

Și așa carul de minciuni bolșevice, cu cât e mai greu, cu atât se înglobează mai rău.

Intors dela Paris. Dl *Take Ionescu* a sosit Marți seara la București, venind dela Paris.

Licitatie. Sâmbătă în 28 Iunie 1919 ora 9 a. n. se vând prin licitație la poliția de stat din Sibiu (curtea magistratului) diferite mărfuri în cantități mai mari secestrate (coloniale și manufacture). La vânzare se admit numai comercianți profesioniști, iar mărfurile se vind numai în cantități mari.

Caz de moarte. În 18 Iunie 1919 a adormit în Domnul după scurte suferințe parohul nostru *Victor Ciora* din Cristești, lângă Gioagiul de sus, protopopiatul Alba-Iulia, în al 58-lea an al vieții, 34-lea al căsătoriei și în plină activitate sârguincioasă și binecuvântată, 26 ani ca învățător și în urmă ca preot. Familia sa număroasă atât de bine crescută de adormitul, a pierdut pe cel mai devotat părinte, iar turma s'a cuvântătoare pe cel mai neobosit păstor sufletesc, care sufletul și-a pus pentru credincioșii săi, între care s'a bucurat de cea mai intimă simpatie și vază.

Înmormântarea adormitului s'a săvârșit în 20 Iunie c., sub conducerea P. O. D. protopop *Ioan Teculescu*, pe lângă asistența On. preoți: *Ioan Neagoe* (Stremț), *Alexandru Frâncu* (Cetea), *Vasile Tecșa* (Valea Uzii) și *Iosif Pop* (Giomal). Dl protopop *I. Teculescu* a ținut un pătrunzător panegiric, ilustrând cu cea mai chemată competență și distins timbru oratoric munca, truda și zelul acestui preot, care n'a căutat alte cărări în viața sa, decât munca sârguincioasă pentru buna creștere și ocrotire a familiei sale, a tinerimei școlare și a turmei sale cuvântătoare. Și bunul Dumnezeu a binecuvântat munca sa devotată.

Dintre ginerii săi numai distinsul preot: *Stefan Metes*, premiatal Academiei Române pentru operele sale istorice, a putut fi de față la actul duios al ultimei despărțiri. Alți doi gineri ai adormitului sunt la datoria de onor pe frontul dela Tisa, iar al patrulea ginere e în misiune oficială pe lângă reprezentanții Consiliului nostru dirigent la făurirea păcii, atât de greoaie dela Paris.

Intre rudeniile mai de aproape ale defunctului a fost și obidatul său cumnat: *Dr V. Bologa*, directorul școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu, și alți numeroși prietini și public distins din împrejurime și din loc. Fie-i memoria binecuvântată! (B.)

Colectă. S'a colectat pentru văduva și orfanii preotului martir *Ioan Opreș* din Cristești:

Comuna: Cărpiniș	Cor. 30.—
„ Costeni	16.—
„ Cupșeni	20.—
„ Dobric	19.—
„ Dobriținaș	15.—
„ Fânațe	70.—
„ Mașca	20.—
„ Peteritea	32.20
„ Plopiș	14.—
„ Rogoz	20.—
„ Stoiceni	75.—
„ Suciul de jos	25.—
„ Vima mare	20.—
„ Vima mică	32.20

Suma: 413.40

Lăpușul-unguresc, la 17/30 Mai 1919.

Andrei Ludu
protopop.

Dela Cluj. Sâmbătă în 28 Iunie 11 ore a. m. se țin conferințe pregătitoare, iar adunările generale constituante ale *Frăției de cruce* și a *Cununii surorilor de cruce* vor fi Duminecă la 29 Iunie 11 ore a. m. *Dr. Amos Frâncu*, președintele comitetului — *Sidonia Docan*, președintă.

Viena poate să trăească fără — arhiduci. Vienezul, de pe vremuri, era în stare să se îmbolnăvească, dacă nu vedea zilnic cel puțin pe unul din familia împărătească a habsburgilor. Astăzi, cu schimbările aduse de război, cetățeanul Vienei se încredințează tot mai mult că se poate trăi chiar și fără arhiduci. Uu singur habsburg, arhiducele Eugen, se mai află în Viena. Toți ceilalți s'au refugiat. Încercase și dânsul să fugă, dar guvernul vienez l-a deținut. Acum arhiducele Eugen se poate plimba pe Ring și Kärtnerstrasse... Și nimeni nu-și mai ține de datorie patriotică d'a se emoționa la vederea unui reprezentant al dispărutei dinastii.

Colecta protopopului Andrei Ludu din Lăpușul-unguresc pentru orfanii și preotului I. Opreș.

Comuna: Berința	Cor. 52.—
„ Borcut	63.—
„ Cărbunar	23.—
„ Ciocotiș	50.—
„ Curtuiușul-mic	64.—
„ Făurești	50.—
„ Finteușul-mare	10.—
„ Inău	79.—
„ Leschia	11.—
„ Libotin	21.50
„ Poiana porcului	20.—
„ Surduc Copalnic	20.—
„ Văleni	25.—

Suma: 488.50

Andrei Ludu
protopop.

La fondul Onorar medicilor pentru căutare medicală săptămânală obligatorie, a tinerimii meseriașe și a studenților de pe la orașe, bătrânul dascăl *Iosif Olariu*, decedat la 8 Aprilie 1919 în Gurasada, pe patul de moarte dăruiește din suma ce a revenit moștenitorilor săi dela «Reuniunea română de înmormântare din Sibiu», al cărei membru a fost, cor. 66.25. La acelaș fond au mai dăruit *Cornel Tătuțu*, comerciant (Oravița-Timișoara) cor. 8 și *Ioan Răceu*, paroh (Acmariu) cor. 12.50. Pentru prinos exprimă sincere mulțumite: *Vic. Tordășianu*, președintele Reuniunii meseriașilor sibieni.

Conferență preotească

Primim astăzi următoarele: Vă rog să publicați următorul

Extras:

Din procesul verbal luat în conferința preoțimeii ort. române protopresbiteratul Cetății-de-peatră, ținută în Lăpușul-Unguresc la 1/14 Mai 1919.

Preșident: *Andrei Ludu*, protopop. Notar: *Nicolae German*, paroh. Prezenți 27 preoți.

Preoțimea gr. orientală română din tractul Cetății de peatră constată, că sub raportul dotației sale dela stat — prin legile de congrua și cvincvenii și prin escluderea ei dela împărțirea cu ajutoarele extraordinare de război, scumpete și vestimente — din partea regimului unguresc a fost nu numai nedreptățită, ci de-adreptul batjocorită.

În schimb s'a pretins și se pretinde dela preoțime de cătră toți: — regim, consistor, instituții culturale, economice, filantropice ș. a., — jertfe morale și materiale, interesul și munca cea mai vastă și plină de răspundere sub toate raporturile: — să susțină ordinea, morala și naționalismul în popor, să suplinească pe învățător în mod gratuit; să țină prelegeri populare și cursuri de analfabeti; să țină pept — cu rizicul vieții — pornirilor de anarhie și bolșevism etc. etc.

A munci în modul arătat și reclamat de exigențele națiunii a fost și este pentru preoțime chestiune de datorință și demnitate națională. Dar, preoțimea se consideră în drept a-și reclama cu aceeaș demnitate și echivalentul muncii sale. Deci, pentru-ca nedreptatea menționată să nu mai dăinuiească și să nu culmineze azi sub regimul românesc, — în ironie insuportabilă, preoțimea roagă Onoratul Consiliu Dirigent, ca și până la regularea dotațiunei preoțești pe calea sa în mod drept și echitabil, — să semneze fără or ce amânare pe sama fie căru preot:

a) ajutorul familiar duplat la 800 cor. anual pentru soția și toți copiii preoților, așa cum sânt retribuți azi învățătorii și funcționarii publici, chiar și cei străini.

b) ajutorul de vestimente pe anul 1918 de cor. 1000 — plus câte 400 — cor. de soție și fiecare copil al preotului, asta cu atât mai vărtos cu cât acest ajutor li s'a asemnat și l-au ridicat și preoții români gr.-catolici, — numai preoții gr. orientali încă nu!

D. c. m. s.

În numele preoțimeii tractuale:

Andrei Ludu
protopop.

Nicolae German
notar.

Calendarul Asociației pe anul 1919

Revoluția ce a izbucnit în Ungaria la începutul lunii Noemvrie 1918, a zădărnicit scoaterea la timp a «Calendarului Asociației», așa cum se plănuiase pentru împrejurările obișnuite înainte de revoluție.

Cursul fericit, ce au luat apoi lucrurile în țară, marea Adunare Națională dela Alba-Iulia, unirea noastră cu România și, apoi, rând pe rând, ocuparea Ardealului din partea Trupelor române, începutul nostru de organizare, în frunte cu Consiliul Dirigent și în legătură cu evenimentele (întâmplările), ce au urmat zi de zi, — ne-au dat îndemnul să schimbăm din temelie partea așa numită pentru «*Invățătura și petrecerea*» a Calendarului și să o împodobim cu icoane cât mai potrivite nouelor împrejurări. Așa, că acest Calendar, în felul cum se prezintă, este la noi singurul Calendar pe anul 1919, care corăspunde întru toate stării lucrurilor dela sfârșitul anului 1918, când el avea să fie tipărit și împărțit.

Prin urmare acest calendar merită să fie citit de toți știutorii de carte și apoi păstrat pentru familie, ca o carte, în care sânt însemnate cele mai de seamă întâmplări cu privire la trecutul și prezentul poporului nostru, în legătură cu schimbările mari ce s'au produs în viața națională.

În calendarul din anul acesta, «Asociațiunea» dă membrilor săi și, în genere, poporului nostru mai mult decât un calendar: o carte din cele mai folositoare pentru împrejurările de față și viitoare.

Calendarul cuprinde, — afară de partea calendaristică, afacerile cu poșta și telegraful, taxele și timbrele, târgurile din Ungaria și Transilvania, — un material ales, proză și poezii, dela cei mai de seamă oameni ai noștri, ca: MM. LL. Regele Ferdinand I și Regina Maria, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Ienăchiță Văcărescu, Petru Maior, Iancu Văcărescu, Vasile Cârlova, Simeon Bărnuțiu, V. Alexandri, N. Balcescu, Andreiu Murășan, A. Russo, M. Cogălnicean, O. Goga, Barbu Ștefănescu Delavrancea, G. Coșbuc, Colonel C. Găvănescul ș. a. ș. a., arătând legăturile sufletești între românii din diferitele țări și modul, cum s'a înfăptuit mărețul act al unității neamului.

Dintre icoane amintim: ale MM. LL. Regele și Regina, ale scumpilor noștri morți: Generalul Drăgălină, George Coșbuc, Barbu Ștefănescu Delavrancea și Dr. Constantin Istrati, mai departe ale unora din șefii noștri de resort, în frunte cu dl. Dr. Iuliu Maniu și în fine, ale lui Wilson, Generalul Foch și Generalul Berthelot.

Din scurtul extras de mai sus se vede, că acest calendar conține o lectură bogată și aleasă și că e înfrumusețat cu 16 chipuri ale unora din persoanele cele mai de seamă, cari au avut și au rol de căpetenie, parte în viața noastră națională, parte în evenimentele mari ale lumii.

Calendarul se poate procura dela Biroul Asociației, Str. Șaguna Nr. 6, în Sibiu, cu 2 coroane exemplarul, împreună cu porto poștal; iar pentru recomandație 50 fil.

Librăriilor și altor vânzători se dă rabatul convenit.

Ceice au și alte afaceri la Sibiu, pot ridica direct calendarul dela: Biroul «Asociației». Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6.

Societatea Ocrotirea orfanilor din război
secția regională Sibiu

Înștiințare

În Septemvrie 1919 se va deschide în Cluj un Institut cu menirea de a forma *Surori de ocrotire*, care vor fi îndrumătoarele poporului nostru în igiena casei, combaterea boalelor infecțioase, îngrijirea mamei și a primului născut. Ele, prin sfat și fapt, vor crește tineretul la un trai trupesc și sufleteș sănătos.

Cursul va ținea un an. Regimul Institutului este *Internat*. Surorile vor fi crescute pe sepele Statului și după absolvirea cu succes a Cursului vor fi funcționare de Stat. Se primesc de preferință fete și femei între 20—40 ani, având 4 clase civile ori secundare (în cazuri excepționale și mai puțin). Studentele, ce se

vor distinge, vor fi trimise în străinătate, unde își vor îmbogăți cunoștințele.

Cererile de înscriere se adresează împreună cu actele și certificatele candidației la *Resortul Ocrotirilor Sociale, strada Friedenfels 16, Sibiu*, până la 15 August a. c. Cererile intrate până acum se mențin. Candidatele sânt rugate să se prezinte personal, în măsura posibilului. Orelle de oficiu sânt 11—12 a. m., 3—6 p. m.

Medicii, preoții, învățătorii și alți intelectuali sânt rugați să facă propagandă pentru această cauză.

Dr. Iuliu Moldovan m. p.
secretar general.

Sanda Dr. I. Mateiu m. p.
consilieră.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann.
Directoară: D-na M. Scholtess.
Zilnic program interesant.
Începutul la ora: 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis,
Directoară: Dna Emil Toth.
Programe interesante în fiecare zi.
Începutul la ora: 9 seara.

Nr. 48/1918.

(154) 1—2

Licitațiune

Biserica ort. rom. din Căpâlna, tractul Sebeșului, vinde prin licitațiune publică 59 (cinczeci și nouă) jugăre pădure de stejar. Licitațiunea se va ținea în **29 Iunie** (12 Iulie) a. c., la 2 ore p. m. în sala școlii confesionale din loc. Prețul strigării 35.350 cor. Condițiile se pot vedea la oficiul parohial. Ceice voiesc a lua parte la licitație, trebuie să depună la epitropia parohială înainte de a începe licitațiunea 10% a prețului strigării.

Căpâlna, din ședința comitetului parohial, ținută la 9/22 Iunie 1919.

Ioan Moga,
prezident.

Parteniu Colhon,
adm. par.

Nr. 207/919.

(150) 3—3

Concurs

Pentru posturile învățătoresți din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. Berghiu. — 2. Cioara. — 3. Răchita Purcăreț și 4. Săsciori, cu salariu câte 600 Cor. dela comuna bisericăscă. Restul întregire dela stat.

5. Daia, două posturi și 6. Laz, un post cu salariu de câte 200 Cor. dela comuna bisericăscă și întregire dela stat.

7. Pianul de jos două posturi cu salariu dela comuna bisericăscă pentru unul Cor. 700, iar pentru al doilea Cor. 200. Restul întregire dela stat.

8. Pianul de sus cu salariu de Cor. 500 dela comuna bisericăscă și întregire dela stat. Pentru toți învățătorii se asigură cuartir și grădină în natură ori relutul în bani.

Învățătorii cari vor fi instituți sunt datori să instrueze și în școala de repetiție, și Dumineca și sârbătoarea se conducă copiii la biserică și să cânte cu ei în cor la s. liturgie.

Cererile instruite cu observarea normelor în vigoare, sânt a se înainta în termenul arătat subsemnatului oficiu protopresbiteral, având concurenții ca înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 3/16 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 3428/1919

(153) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III Vința, din protopresbiteratul Lupșa, după ce la concursurile I—II nu s'a anunțat nici un concurent, în conformitate cu concluzul Sinodului arhidiecezan Nr. 55 din 1911 se publică nou concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Concursurile înzestrate cu documentele cerute se trimit în termenul deschis Consistoriului arhidiecezan; iar concurenții — cu observarea prescrierilor din regulamentul pentru parohii — se vor înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. a oficia și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc la 28 Mai 1919.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 209/919.

(149) 3—3

Concurs

Pentru întregirea unui post de învățător la școala poporală gr.-or. română din Sebeșul-săseș se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt:

Salariu dela comuna bisericăscă 1200 Cor. și întregire dela stat.

Relut de cuartir și grădină 380 Cor.

Învățătorul este dator să instrueze și în școala de repetiție și să conducă Dumineca și sârbătoarea copiii la biserică și să cânte cu ei la s. liturgie.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Cunoscătorii de muzică vor fi preferiți, și dacă învățătorul ales va fi în stare să instrueze și conducă corul bisericesc și Reuniunea de cântări, va primi remunerațiuni speciale.

Sebeș, 3/16 Iunie 1919.

Oficiul protopresbiteral în conșlegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 454/1919

(147) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului al doilea de învățător dela școala confesională gr. ort. română din Comăna de sus, protopresbiteratul Făgăraș, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salariul statorit prin lege care se va cere din visteria statului, pe baza documentelor învățătorului care va fi ales, și relut de cuartir.

Doritorii de a ocupa acest post de învățător să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu pretopresbiteral gr. ort. în Făgăraș până la termenul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a se face cunoscut poporului.

Făgăraș, în 29 Mai 1919.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Făgărașului în înțelegere cu comitetul parohial concurent.

Nicolae Borzea
protopop.